

Ν Ε Α Ζ Ω Η

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ * * * * *

* * * * * ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ Ε' - ΑΡΙΘ. 49.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1908. *

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ * *

Ο ΜΑΕΣΤΡΟΣ

Καὶ πρῶτα-πρῶτα οἱ σοφοὶ συνάδελφοί μου (μάθετε δέ, παρακαλῶ, ὅτι ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἦμαι Διδάκτωρ τῆς Φιλολογίας) θά με ἀποκηρύξουν, ὑποθέτω, ἀφ' οὗ ἔλαβα τὸ θράσος νὰ ἐπιγράψω τὸ παρὸν διήγημά μου: «Ὁ μαέστρος». — Διὰ τί «Ὁ μαέστρος», διαφθορεῦ τῆς θείας τοῦ Πλάτωνος γλώσσης, καὶ ὄχι «Ὁ μουσικοδιδάσκαλος;» «Διὰ τί νὰ φραγκίζης; Δὲν σέβουσαι τοῦλάχιστον τὴν Θουκιδίδειον γλώσσαν τοῦ ἀπονειμηθέντος σοὶ διπλώματος «ἀπὸ δόγματος ὁμοθύμου τῆς τῶν φιλοσόφων Σχολῆς;» Ἡ ἀγνοεῖς, γραικίλε, ὅτι, καταστρέφων τὴν γλώσσαν ἡμῶν, καταστρέφεις αὐτὸν τὸν ἐθνισμὸν ἡμῶν καί, ἐπομένως, προδίδεις αὐτὴν τὴν πατρίδα ἡμῶν; Ἄ! ἀναμφιβόλως εἶσαι καὶ σὺ πεπωλημένος εἰς τοὺς πανσλαβιστάς! εἶσαι-εἶσαι Βούλγαρος!» Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι εἶμαι ρωμὸς ὡς τὰ νύχια. Ἀλλὰ τί νὰ κάμω ὁ δυστυχὴς πού, ἂν ἐπιγράψω τὸ φτωχό μου τοῦτο διήγημα: «Ὁ μουσικοδιδάσκαλος;» θά με ἀναθεματίσουν πάλαι ὅλοι οἱ Κερκυραῖοι μαέστροι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἓνας εἶναι καὶ ὁ ἥρωας τῆς παρουσίας μελέτης μου; Ὁ ἥρωάς μου αὐτὸς τοῦλάχιστον μὰ φορὰ πού ἐτόλμησα, ὅταν ἐπρωτοπῆρα τὸ δίπλωμά μου, νὰ τὸν φωνάξω ἐπὶ τὸ δασκαλικώτερον: «μουσικοδιδάσκαλε», μού ἔρριψε κατακέφαλα τὴν μπακέττα του καὶ μού εἶπε ἄγρια: «Μωρέ, ἐγὼ εἶμαι μαέστρος καὶ ὄχι δάσκαλος σὰν καὶ σένα, διάολος στή γλώσσα πού σοῦ μάθανε!» Καὶ ὅταν τότε, καταθυμωμένος, τοῦ ἀπήντησα

καὶ ἐγώ: «Καλὰ, μαέστρο, ἀλλὰ μποροῦσες νὰ μού πῆς ξερὰ-ξερὰ πὼς προσβάλλουσαι νὰ σε φωνάξω «μουσικοδιδάσκαλε», ὄχι ὅμως καὶ νὰ μού πετάξῃς κατακέφαλα καὶ τὸ ραβδίον σου», ὁ μαέστρος μου τότε δὰ τότε ἔγιν' ἔξω φρενῶν, καὶ μού ἔπιασε νευρικὰ τὸ χέρι καὶ ἔβρυχήθηκε: «Ποῖο ραβδίον μου, μωρέ; τὴν μπακέττα μου θέλεις νὰ πῆς; Ἄν μού τὴν ξαναπῆς ραβδίον, σοῦ τὴν σπάζω στὰ μούτρα, μὰ τὸ κοναρετίττο τοῦ Ριγολέττου!» Ὡστε παρακαλῶ τοὺς ἀγαπητοὺς μου συναδέλφους, ἂν θέλουν νὰ μὴ μού σπάσῃ τὰ μούτρα κανέναν μουσικοδιδάσκαλον—καὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐπιστήμονας οἱ συνάδελφοί μου εὐτυχῶς εἶναι οἱ μόνοι πού ἀισθάνονται ἐξαιρετικὴν συμπάθειαν ὁ ἓνας πρὸς τὸν ἄλλον—νὰ μού ἐπιτρέψουν τὸν ἥρωά μου νὰ ὀνομάξω μαέστρον καὶ τὸ ραβδίον του μπακέτταν, καὶ τοὺς ὑπόσχομαι νὰποφεύγω ὅσον ἢμπορῶ ἄλλες φραγκικὲς λέξεις, ἔστω καὶ ἐὰν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνας τώρα ὅπως τοὺς μουσικοδιδασκάλους ὀνομάζει μαέστρους, ἔτσι καὶ τὴν θύραν τὴν λέγει πόρτα καὶ τὴν κλίμακα σκάλα καὶ τὸν οἶκον σπίτι καὶ τὰ σῦκα σῦκα καὶ τὴν σκάφην σκάφην.

Ὁ ἀγαπητός μου λοιπὸν μαέστρος ὀνομάζετο Λιναράς. Ἐγὼ τὸν ἐγνώρισα ὅταν ἤμουν μικρὸ παιδάκι ἀκόμη, διότι εἶχα καὶ μακρονήν συγγένειαν μαζί του, καὶ τὸν ἐφοβούμουν πολὺ, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀγαποῦσα ὑπερβολικὰ. Ἦτον ὑψη-

λόσωμος, παχὺς καὶ —πολλὰ παράδοξα ἔχουν οἱ μαέστροι — πολὺ εὐκίνητος. Ἡ εὐκίνησία του προήρχετο, ὑποθέτω, ἀπὸ τὴν μεγάλην του νευρικήτητα, ἢ ὁποία τοῦ κατήντησε ὑπερβολικὴ ἀπὸ τὴν ἑξαιρετικὴν του φιλοτιμίαν νὰ μορφώῃ τελείους μαθητὰς εἰς τὴν μουσικὴν. Τὸ πρόσωπό του ἂν καὶ βουλοκομμένο καὶ μελανωπὸ μᾶλλον, ἦτο συμπαθέστατο μὲ τὰ μεγάλα του μαῦρα μάτια τὰ ὀρθάνοικτα ὅταν ἐδίδασκε, ὅταν ἐσυζητοῦσε — κ' ἐσυζητοῦσε πολὺ σπάνια — ὅταν ὕβριζε τοὺς μαθητὰς του — καὶ αὐτὸ δὰ ἦτον ἡ συνήθειά του — καὶ ὅταν ἔτρωγε — πρὸ πάντων ὅταν ἐδίδασκε καὶ ὅταν ἔτρωγε. Ἦτο φαγᾶς ἑξαιρετικὸς, κ' ἐδυσκολεύετο νὰ παραδώσῃ καλὰ μουσικὴν, ἂν δὲν εἶχε — τί παράδοξοι, θεέ μου, αὐτοὶ οἱ μαέστροι! — καταφουσκωμένην τὴν κοιλιὰν του. Ἔτρωγε — στενοχωροῦμαι διὰ τὴν παραβολὴν, ἀλλὰ τὸ ἀπαιτεῖ ἡ δικαιοσύνη — ἔτρωγε σὰν γουροῦνι, ἂν καὶ ἦτο σωστὸς ἄγγελος διὰ τὰ λεπτότατα καλλιτεχνικὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας του, ἢ ὁποία πάλαι ἦτο σωστὸς μαργαρίτης ἀπὸ μουσικὰς μελωδίας καὶ ἁρμονίας πεταμένους μέσα εἰς παχύδερο καὶ ἀκαλαίσθητο κορμί. Θεωρῶ περιττὸ νὰ προσθέσω ὅτι ὁ μαέστρος ἔπινε, μὲ τὸ παραπάνω μάλιστα, καὶ ὅτι ἦτο καὶ φημισμένος γυναικᾶς, μολοντί στεφανωμένος καὶ πατέρας πολλῶν τέκνων. «Διάολε! τί ἔφταιε αὐτὸς, ἂν ἔπινε μὲ τὴν κανάτα; Εἶναι Κορφιάτης ποὺ νὰ μὴν πίνῃ κρασί; — κρασί ὅμως! Καὶ τί ἔφταιε πάλαι, ἀδελφέ, ἂν ἦταν γυναικᾶς; Ξέρεις ἐσὺ ἓνα μονάχα μαέστρο ποὺ νὰ μὴν ἔχῃ δέκα ἔρωμένες; Δέκα λέει; Δὲν λὲς καλύτερα ἓκατό; Διάολος μέσα τους! μήπως αὐτὸς τὲς κυνηγᾷ; Αὐτὲς τὸν φορτώνονται!» Ἔτσι, τοῦ λένε, τὸν ἐπιθυμοῦν ἀπὸ καρτίσιο, γιατί εἶναι μαέστρος καὶ κοιλαρᾶς! Αὐτὸς, μάτια μου, μιὰ γυναῖκα μονάχα κυνήγησε στὴ ζωὴ του — τὴ γυναῖκά του! — διάολος μέσα της καὶ αὐτηγῆς ποὺ τὸν χίχιασε ὅσο νὰ τὴν καταφέρῃ! Ὅλες οἱ ἄλλες πέφτουν στὴν ἀγκυλιά του μόνες τους — Νὰ τὲς διώξῃ, ἀδελφέ, ὅπως εἶναι μάλιστα καὶ γυναῖκες ἀπὸ καλά καὶ τίμια σπῖτια; Καὶ γιὰ ποῖο λόγο; Γιατί γίνεται μαλλιά-κουβάρια κάθε μέρα μὲ τὴ γυναῖκά του γιὰ τὲς ἔρωμένες του; Καὶ δὲν τῆς εἶπε χίλιες φορὲς ὡς τώρα νὰ τὸν χωρίσῃ; Νὰ τὸν χωρίσῃ! Τὸν σκοτώνει καλύ-

τερα! Ποῦ τὸν χωρίζει αὐτή, λέει, ποὺ τὸν λατρεύει, λέει, τὸν παλιάνθρωπο, τὸν ἀχάριστο, τὸν ἀχόρταστο λύκο! — Ἄς κάθεται λοιπὸν σταυγᾶ της, καὶ ἂν δὲν τῆς ἀρέσῃ, ἄς πάῃ, ἀδελφέ, ἀπὸ κεῖ ποῦλθε! Ἄ! διάολε!...» Ὑστερ' ἀπ' ὅλ' αὐτὰ τὰ μικροελαττώματα ὁ μαέστρος Λιναρᾶς εἶχε κ' ἓνα θαυμάσιο προτέρημα ποὺ τὸν ἐξεχώριζε πέρα καὶ πέρα ἀπὸ πολλοὺς συναδέλφους του: ἀγαποῦσε, ἐλάτρευε τὴν πατρίδα του, τοὺς Κορφοὺς του, εἰς βαθμὸν ἀπίστευτον. Ὅταν τὸν ἐρωτοῦσε κανεὶς: «Τί εἶσαι;» Δὲν ἔλεγε ποτέ: «Ρωμιός», ἀλλὰ «Κορφιάτης». Καὶ ὅταν τὸν ξαναρωτοῦσαν καθαρώτερα: «Ἀπὸ τί ἔθνος εἶσαι, μαέστρε;» ἐμουγκρίζε: «Ἀπὸ τοὺς Κορφοὺς, σοῦ λέω!» Φαίνεται δὲ ὅτι εἶχε καὶ γεωγραφικὰ γνώσεις πρώτης ἢ ἐσχάτης δυνάμεως, διότι, ὅταν κ' ἐγὼ μιὰ φορὰ τὸν ἠρώτησα: «Ποῦ εἶναι ἡ Κίνα, μαέστρε;» μοῦ ἀπήντησε ἄγρια: «Στοὺς Κορφοὺς, διάολε!» Κ' ἐπειδὴ κ' ἐγὼ ἐπέισμωσα καὶ τοῦ εἶπα: «Καὶ ποῦ εἶναι αὐτοὶ οἱ Κορφοὶ σου λοιπὸν;» πρὸς μεγάλην μου ἐκπλήξιν ἐχαμογέλασε καὶ, ἀντὶ νὰ με ὕβρισῃ, ἐπιθύρισε γλυκὰ-γλυκὰ: «Στὴν καρδιά μου μέσα, παιδί μου!...»

Ὁ Λιναρᾶς ἦτο μουσικὸς κατὰ τὰ δύο-τρίτα αὐτοδίδακτος, ὅπως οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς Κερκυραίους, οἱ ὁποῖοι διὰ νὰ μάθουν μουσικὴν ἤμπορεῖ νὰ δεῖξουν θέλησιν καὶ ἐπιμονὴν ὅσην δὲν θὰ εἶχαν ἓκατὸν Ἀλέξανδροι καὶ Ναπολέοντες. Ἦρχισε τὸ στάδιό του ἀπὸ ἀπλοῦς ἐθελοντῆς στρατιωτικὸς μουσικὸς εἰς ἠλικίαν δεκαεπτὰ ἐτῶν, καὶ ἑπτὰ χρόνια κατόπιν εἶχε κατορθώσει νὰ προβιβασθῇ εἰς ἀρχιμουσικὸν τῆς φρουρᾶς καὶ ἐπὶ δύο δεκαετηρίδας σχεδὸν διηύθυνε τὴν στρατιωτικὴν μουσικὴν μ' ἐπιτυχίαν πρωτοφανῇ. Οἱ μουσικοὶ του τὸν ἐλάτρευαν, μὲ ὅλα τὰ βρυσίδια, τὰ φτυσημάτα καὶ τὸ ξύλο ἀκόμη ποὺ τοὺς ἔδινε εἰς τὰς δοκιμὰς. Ὁ πόθος του, ἢ φιλοδοξία του, τόνειρό του ἦτο νὰ τὸν ἐπιδοκιμάζῃ ἡ Κέρκυρά του, ὅταν ἔπαιζε εἰς τὴν Σπανιάδα ἢ μουσικὴ του. Τότε πράγματι χιλιάδες Κερκυραίων, πλούσιοι καὶ πένητες, βενετσιᾶνοι ἄρχοντες καὶ κοινοὶ θνητοί, ἐσωρεύοντο, ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ παιδιά, εἰς ἓνα καλλιτεχνικὸ ἀνακάτωμα εἰς τὴν καταπράσινην Σπανιάδα, καὶ ἤκουαν τὴν μουσικὴν τοῦ μαέστρου ἄφωνοι κ' ἐστατικοί, καὶ τὴν ἔχειροκροτοῦσαν

ἐνθουσιαστικά κ' ἐφώναζαν κατευχαριστημένοι: «Μπράβο, μαέστρε! μπράβο, μαέστρε!» Καὶ ὁ Λιναρᾶς, ὅταν ἐτελείωνε ἡ μουσική του, καταϊδρωμένος ἀπὸ τὸν κόπον καὶ ὠχρὸς ἀπὸ τὴν συγκίνησιν, ἐν ᾧ ἔβραζε ἀπὸ χαρὰν ἠδονικὴν ἢ ψυχὴν του διὰ τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῶν αὐστηρῶν Κερκυραίων του, ὕβριζε συγχρόνως δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὸ κορνέτο, τὸ φώνιο, τὸ κλαρίνο, μόνον καὶ μόνον ἂν εἶχαν κάμη καμμίαν μηδαμινὴν παρατονίαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκτελέσεως, διότι, ἂν ἐτύχαινε νὰ διαπράξῃ κανένας μουσικὸς χονδρὴν *στονάταν*, τότε ὁ μαέστρος, σωστὸ καλλιτεχνικὸ μπουλντῶκ, ὥρμουσεν ἐκεῖ, ἔμπρὸς εἰς τὰ φιλόμουσα πλήθη, κατὰ τοῦ δυστυχημένου μουσικοῦ, τὸν ἔπιανε ἄγρια ἀπὸ τὸ στήθος, τὸν ἐτίναζε δύο-τρεις φορὲς, τοῦ ἔτραβοῦσε καὶ καμμία γροθιά καὶ τοῦ ἐφώναζε: «Μωρὲ, μωρὲ νυχτοκόρακα, ἐγὼ δὲν χάνω γιὰ σένα τὸ ὄνορ μου — τ'ἀκούς, μωρὲ; Δυὸ μέρες περιορισμὸ, νὰ γκαρῖζης στὸ φρέσκο σὰν συναχωμένο γαῖδοῦρι!»

Ἄλλὰ οἱ μουσικοὶ θρίαμβοι τοῦ Λιναρᾶ ἔφθαναν εἰς τὸ διαπασῶν κατὰ τὰς λιτανεῖας τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος. Εἰς τὴν Κέρκυραν αἱ λιτανεῖαι αὗται γίνονται τέσσερις φορὲς τὸ ἔτος καὶ εἶνε καθὼς μία μικροσκοπικὴ, ἀλλὰ ζωντανὴ καὶ θαυμασία ἀναπαράστασις τῶν Χριστιανικῶν τελετῶν τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς Ρώμης καὶ τῆς Βενετίας. Ζωγραφικώτερο καὶ μελωδικωτέρας ἁρμονίας θέαμα σπανίως βλέπει ἄνθρωπος. Ἀπὸ τὴν παραμονὴν σωριάζονται εἰς τὴν πόλιν χωριάτες καὶ χωριάτισσες ἀπ' ὅλους τοὺς κερκυραϊκοὺς δήμους μετὰ τὰ κυριακάτικα καὶ ἀξιοθαύμαστα φορέματά των: οἱ χωριάτες μετὰ τὰ κατακόκκινα φέσια καὶ τὰς λουλάκινες φοῦντές των, μετὰ τὰ φουσκωμένα καὶ βαθυπράσινα κοντοβράκια καὶ τὰ στενώτατα καὶ κατάμαυρα γελλέκια καὶ σακκάκια — τὰ τσιπούνια καὶ τὰ σεγκούνια των — καὶ μετὰ τὰ πλατεῖα καὶ πολύχρωμα ζωνάρια των, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ξεπροβάλλει τὸ πιάσιμο μεγάλου μαχαιριοῦ ἢ μισοκρέμεται χονδροκομμένη ἀλυσίδα ὥρολογίου. Καὶ τοὺς χωριάτες παρακολουθοῦν πάντοτε, ὅπως οἱ προβατίνες τὰ κριάρια, αἱ γυναῖκες των μετὰ τὰ ἐρυθρὰ κεφαλοδέματα τὰ πλεγμένα θαυμάσια μετὰ τὰ πλούσια μαλλιά των εἰς ἐπανωτὰ μαυροκόκκινα ἢ κοκκινόξανθα στεφάνια, μετὰ τὰ χυτὰ πασουμάκια των τὰ

στολισμένα μετὰ μεγάλα ἀσημένια πέταλα, μετὰ φουντωτὰ κρινολινὰ των τὰ σιδερωμένα κατὰ καθέτους καὶ ἀπειραριθμοὺς γραμμὰς, καὶ μετὰ τὰ εὔρωστα στήθη των μισοκλεισμένα καὶ καταστολισμένα ἀπὸ χονδρὰ ἀλλὰ λεπτότατα εἰς τὸ πάχος χρυσαφικὰ παριστάνοντα ἥλιους καὶ ἄστρα καὶ φεγγάρια ἢ καὶ ζῶα φανταστικά καὶ χέρια νὰ φασκελώνουν διὰ τὸ βάσκαμα τῆς ὠμορφιάς... Καὶ τὴν παραμονὴν τῆς λιτανείας βράζουν οἱ στένοι δρόμοι τῆς Κερκύρας ἀπὸ τὰ πλήθη τῶν χωρικῶν τούτων τὰνακατωμένα καὶ μετὰ πολλοὺς ξένους, χωρικοὺς καὶ αὐτοὺς τοὺς περισσοτέρους, πὺν ἔρχονται ἀπὸ τὴν ἀπέναντι Ἡπειρον καὶ τὰλλα Ἑπτάνησα χάριν τῆς εορτῆς, ἐνδυμένοι καὶ αὐτοὶ ἰδιόρρυθμι καὶ ζωγραφικώτατα. Καὶ τὰ καφενεῖα καὶ οἱ ταβέρνες βροῖθουν συνήθως ἕως τὰ ξημερώματα ἀπὸ σωροὺς οἰκογενειῶν τῆς ἐξοχῆς καὶ τῆς ξενητεῖας, κ' ἐν ᾧ τὰ παιδιὰ των ροχαλίζουν εἰς τὰ καθίσματα καὶ εἰς τὰ γόνατα τῶν γυναικῶν, οἱ ἄνδρες πίνουν καὶ ἀστειεύονται καὶ χαχανίζουν καὶ ξελαρυγγίζονται εἰς τὰ τραγοῦδια καὶ τὰ ψαλσίματα ὅλην τὴν νύκτα. Καὶ μετὰ τὸ θαμποχάραμα ζωντανεύεται τὸ θρησκευτικὸ των αἶσθημα καὶ τρέχουν νὰ προμηθευθοῦν κεριά, καὶ σωρεύονται ἔξω καὶ μέσα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος πολλὴν ὥραν πρὸ τῆς λιτανείας καί, ἀπ' οὗ καταφιλήσουν πρῶτα μετὰ τὰ λερωμένα ἀπὸ κρασί χεῖλη των ὅλα τὰ εἰκονίσματα καὶ τὰς πόρτες τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀπ' οὗ ἀσπασθοῦν συγκινητικώτατα εἰς διάφορα μέρη καὶ πολλὰς φορὲς τὴν ἀσημένια κάσσα τοῦ θαυματουργοῦ Ἁγίου, κατορθώνουν τέλος ὕστερα μετὰ ἀναπαυμένην τὴν συνείδησιν νὰναπανθοῦν λιγάκι πέρνοντες ἕνα θαυμάσιον ὕπνον οἱ ἄνδρες ξαπλωμένοι μακάρια εἰς τὰ στασίδια τῆς ἐκκλησίας ἢ εἰς τὰ πεζοδρομιά της, ἐν ᾧ αἱ γυναῖκες — τὰ χτήνη κατὰ τοὺς χωρικοὺς μας — μένουν εἰς διαρκῆ ὀρθοστασίαν σὰν φασκιωμένα παλούκια, κρατοῦντες ὅλοι καὶ ὅλοι μετὰ τὸ δεξιὸν τὰ κεριά ἀκουμπισμένα ὡς βασιλικά σκῆπτρα εἰς τὰ στήθη των καὶ μετὰ τὸ ἀριστερὸν τὰ φέσια οἱ ἄνδρες καὶ τὰ παιδιὰ αἱ γυναῖκες. Καὶ ἐν ᾧ οἱ φυγούπνοι χωρικοὶ τοῦ τόπου μας κατ' ἐξάίρεσιν κοιμῶνται μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ Ἡλίου τὴν ἐπίσημον ἐκείνην ἡμέραν, οἱ λιγάκι ὑπναράδες ἀλλ' ὑπερβολικὰ φιλόμυσοι Κερκυραῖοι σηκώνονται — καὶ τοῦτο εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα θαύματα

τοῦ Ἁγίου μας — πολὺ προῶ καὶ στολίζουσι τὰ παράθυρά των μὲ βαρύτιμα ὑφάσματα καὶ ἀνθοδοχεῖα οἱ ἀριστοκράται καὶ μὲ ἔθνικὰ σημαίας οἱ εὐσεβεῖς πτωχοὶ, καὶ εἰς τοὺς ἑξώστους καὶ τὰ δώματα, ἀφ' ὅπου θὰ περάσῃ ἡ λιτανεῖα, στοιβάζονται οἰκογένειαι, καὶ ἕως νὰ περάσῃ τὸ ἱερὸ λείψανο εἰδύλλια πλέκονται, συνεντεύξεις ὀρίζονται, φιλιὰ κ' ἐναγκαλισμοὶ ἱεροκρυφίως ἀνταλλάσσονται, καὶ μερικοὶ, ἀπὸ τοὺς φιλοθησκοτέρους βέβαια συζύγους, ἀρχίζουν νὰ μεταμορφώνωνται εἰς τράγους... Καὶ ἐν τῷ μεταξὺ αἱ μουσικαὶ τοῦ τόπου, παιανίζουσι καὶ προπεμπόμεναι ἀπὸ ἑκατοντάδας μουσοτραφῶν Κερκυραίων, διέρχονται τοὺς δρόμους διὰ νὰ παραταχθοῦν ἔμπροστὰ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου, καὶ ὁ στρατὸς μὲ ὅλους τοὺς ἀξιωματικούς του λαμπυρίζει μὲ τὰ σπαθιά του καὶ τὰ τουφέκια του διασχίζουσι ὑπερήφανα τὴν Σπανιάδα διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν τόπον τῆς λιτανείας, καὶ οἱ σκόλλες καὶ τὰ φλάμπουρα πολλῶν ἐκκλησιῶν τῆς Κερκύρας καὶ τῆς ἑξοχῆς καὶ τὰ χονδρότατα κεριά των — τὰ *μανουάλια* — τοποθετοῦνται κατὰ μῆκος εἰς τὸ προαύλιο τῆς ἐκκλησίας φερόμενα μὲ καμάρι ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς παλληκαράδες τοῦ τόπου μας μεταμορφωμένοι εἰς καποκίνους μὲ τὰ πράσινα ράσα τῶντὰ περισφιγγόμενα εἰς τὴν μέσην μὲ κάτασπρο σκοινί. Καὶ ἐν ᾧ διαταγαὶ δίνονται ἀπὸ τὸν φρούραρχον καὶ τοὺς ἀξιωματικούς εἰς τοὺς στρατιώτας καὶ ἀπὸ τοὺς εὐταξίας τῆς λιτανείας εἰς τοὺς κρατοῦντας τὰς σκόλλες καὶ τὰ φλάμπουρα καὶ τὰ μανουάλια, καὶ ἐν ᾧ κόσμος συγκεντρώνεται γύρω ἀπὸ τὰς μουσικὰς καὶ ἀνυπομονεῖ νὰ τὰ ἀκούσῃ καὶ, διὰ νὰ διασκεδάσῃ τὴν ἀνυπομονησίαν του, πότε πειράζει τοὺς χωρικοὺς μὲ ἀλατισμένα ἀστεῖα, πότε κοροϊδεύει ἀνηλεῶς τὸ πάχος τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τὰ κουρέλια τῶν στρατιωτῶν καὶ πότε ἐρωτοτροπεῖ ἀδιάντροπα μὲ ἀνυπάνδρους καὶ ὑπανδρευμένας — νὰ καὶ ἀκούεται βαρὺ τὸ στρατιωτικὸ παράγγελμα: «Προσοχή!» Καὶ ἐν ᾧ οἱ εὐαπάτητοι χωρικοὶ ἀρχίζουν νὰνάπτουν τὰ κεριά θαρροῦντες ὅτι ἀρχίζει πιά ἡ λιτανεῖα, καταφθάνει ἡ ποιμαντορικὴ ράβδος μὲ τὸν Δεσπότην τῆς καὶ μὲ τὸ μαῦρο ἐπιτελεῖό του, καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ φωνάζουσι τότε: «Φέρετε! ἐ! ἄρμ! Παρουσιάστε! ἐ! ἄρμ!» καὶ ἡ ποιμαντορικὴ ράβδος ἀκούεται τώρα νὰ κτυπᾷ ἐπισημότερα, καὶ ὅλοι ἀποκαλύπτονται καὶ ἡσυχία ἀπόλυτη βασι-

λεύει εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς διάβα τῆς, ἐν ᾧ, μόλις διαβῆ, οἱ φιλοσκόμονες καὶ εὐθύμοι Κερκυραῖοι θάστειευθοῦν πρώτα εἰς βάρος τοῦ Δεσπότη μὲ τὴν πατερίτσα του καὶ θὰ τὴν εὔρουν ὅτι ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ τὸν Ἱεράρχην των καὶ τοῦλάχιστον θὰ εἶπουν: «Ἄν εἶχε, μάτια μου, τέτοια πατερίτσα ὁ Χριστὸς, θὰ ξαναρχόντανε νὰ διώξῃ ὅλους τοὺς Δεσποτάδες ἀπὸ τὸ Ρωμεῖο — μωρὲ Βασίλειο!» Κ' ἔπειτα «ὅσο νὰ ξεκουμπιστῇ ὁ Πανιερώτατος — μωρὲ Πανιερώτατος! — νὰ φορέσῃ τὰ χρυσὰ του φορέματα — καὶ ποῦ βοήθε, παναπῆ, τοὶ λίρες γιὰ νὰ τὰ κάμῃ;» — ἄλλοι θὰ τραγουδήσουσι ἀμέριμνα, ἀλλὰ «ὅσο βότσε», παντὸς εἶδους ρωμάντζες, ἄλλοι θὰ σφουρίζουσι χαμηλὰ — χαμηλὰ καμμία ὄπερα καὶ ἄλλοι — αὐτοὶ δὲ εἶναι οἱ περισσότεροι — θὰρχίσουσι σοβαρὰς μουσικὰς συζητήσεις — καὶ εἶναι αἱ μόναι κυρίως συζητήσεις, διὰ τὰς ὁποίας ἐνδιαφέρεται μὲ φανατισμὸν ὁ Κερκυραῖος — «τί μάρτσιες θὰ παίξουσι σήμερα οἱ τρεῖς μουσικὰς μας: ἡ Φιλαρμονικὴ μας παναπῆ μὲ τὸ μαέστρο Καραβάνα, τὸν βαγνεριστὴ μὲ τὸνομα, ἡ «Μαντζάρου» μὲ τὸν νευρικό της Ρινόπουλο καὶ ἡ Στρατιωτικὴ μας μὲ τὸ μαέστρο μας τὸν Λιναρᾶ!» Καὶ ὁ Λιναρᾶς εἶναι, χωρὶς ἀμφιβολίαν, τὸ πρῶτο πρόσωπον τῆς λιτανείας. «Ποιὸς δίνει μιὰ πεντάρη γιὰ φρούραρχο — μωρὲ ἀμάνα = μάνα = τζῆς! — καὶ Πανιερώτατο — ἕναν παβουγαδὶ ἀπὸ τὰ Κατσάβραχα! — αὐτὴν τὴν ἡμέρα τῆς λιτανείας ποῦ θάκούσῃ ὁ Κορφατίτης τὴ μουσικὴ τοῦ Λιναρᾶ του νὰ παίξῃ θαυμάσιες *μάρτσιες φούνεμπρες!*» Καὶ ὁ μαέστρος υπερήνηλος ὡς καμηλοπαρδαλὶς καὶ παχὺς ὡς ἐλέφας, περιστοιχισμένος ἀπὸ Κερκυραῖους τῶν καλύτερων οἰκογενειῶν τοῦ τόπου, εἶναι μία ἀπόλαυσις πρωτοφανοῦς ἀνθρώπου. Ἐκείνην τὴν στιγμὴν συγκεντρώνει ἐπάνω του ὅλα σχεδὸν τὰ μεγάλα προτερήματα καὶ τὰ μικρὰ ἐλαττώματα τοῦ Κερκυραίου — τοῦ πρωτοτυπωτέρου Ἑλληνοῦ καὶ ὡς μουσικοῦ καὶ ὡς κοινωνικοῦ ἀνθρώπου. Πρῶτα πρῶτα βεβαιώνει τοὺς φίλους καὶ θαυμαστάς του ὅτι «αὐτὸς κύτταξε ἀγῆ-ἀγῆ, μωρὲ μάτια μου, νὰ γεμίσῃ τὴν παραδαρμένην του μὲ δύο πιᾶτα κοιλίης ἀλλὰ βενετσιᾶνα στὸ ξενοδοχεῖο τοῦ Λουγαρᾶ — μὰ ἦτανε πρᾶμα, ξέρετε!» Ἄ! εὐχαριστήθηκα νὰ σοῦ πῶ! Εἶχε κ' ἕνα κρασί, ποῦ λὲς, βάλαμο, μωρὲ ἀδελφὲ, ἀπὸ τὰ χτήματα τοῦ σιῶρ Τονίν — διάλογος μέσα του ἀλήθεια αὐτουνοῦ τοῦ

σμὸν ὁ Κερκυραῖος — «τί μάρτσιες θὰ παίζουν σήμερα οἱ τρεῖς μουσικῆς μας: ἡ Φιλαρμονικὴ μας παναπῆ μὲ τὸ μαέστρο Καραβάνα, τὸν βαγνεριστὴ μὲ τὸνομα, ἡ «Μαντζάρου» μὲ τὸν νευρικό της Ρινόπουλο καὶ ἡ Στρατιωτικὴ μας μὲ τὸ μαέστρο μας, τὸν Λιναρά!» Καὶ ὁ Λιναρᾶς εἶναι, χωρὶς ἀμφιβολίαν, τὸ πρῶτο πρόσωπο τῆς λιτανείας. «Ποιὸς δίνει μιὰ πεντάρα γιὰ φρουράρχο — μωρὲ ἀμάναμάνατζῆς! — καὶ Πανιερώτατο — ἕναν παβουγαδι ἀπὸ τὰ Κατσάβραχα! — αὐτὴν τὴν ἡμέρα τῆς λιτανείας ποὺ θάκουσῃ ὁ Κορφαίτης τὴ μουσικὴ τοῦ Λιναρᾶ του νὰ παίζῃ θαυμάσιες μάρτσιες φούνεμπρες!» Καὶ ὁ μαέστρος, ὑπερήφανος ὡς καμηλοπάρδαλις καὶ παχὺς ὡς ἔλεφας, περιστοιχισμένος ἀπὸ Κερκυραῖους τῶν καλύτερων οἰκογενειῶν τοῦ τόπου, εἶναι μία ἀπόλαυσις πρωτοφανοῦς ἀνθρώπου. Ἐκείνην τὴν στιγμὴν συγκεντρώνει ἐπάνω του ὅλα σχεδὸν τὰ μεγάλα προτερήματα καὶ τὰ μικρὰ ἑλαττώματα τοῦ Κερκυραίου — τοῦ πρωτοτυπωτέρου Ἑλληνοῦ καὶ ὡς μουσικοῦ καὶ ὡς κοινωνικοῦ ἀνθρώπου. Πρῶτα-πρῶτα βεβαιώνει τοὺς φίλους καὶ θαυμαστάς του ὅτι «αὐτὸς κύτταξε αὐγὴ-αὐγὴ, μωρὲ μάτια μου, νὰ γεμίσῃ τὴν παραδαρμένη του μὲ δύο πιᾶτα κοιλίης ἀλλὰ βενετσιᾶνα στὸ ξενοδοχεῖο τοῦ Λουγαρά — μὰ ἦτανε πρᾶμα, ξέρεις! Ἔ! εὐχαριστήθηκα νὰ σοῦ πῶ! Εἶχε κ' ἕνα κρασί, ποὺ λὲς, βάλσαμο, μωρὲ ἀδελφε, ἀπὸ τὰ χτήματα τοῦ σιῶρ Τονίν — διάλογος μέσα του ἀλήθεια αὐτουνοῦ τοῦ σιῶρ Τονίν, ποὺ δὲν ἄρρεσε, λέει, προχθὲς ἡ Σεμυράμιδα ποὺ ἔπαιξα, γιατί ἔπρεπε νᾶχω περισσότερα ὄργανα γιὰ τὴν οὐβερτουῖρα. — Καὶ ποῦ στὸ διάλογο νὰ ταῦρω, ποὺ ζητιάω ἀπὸ τὸ Φρούραρχο — ὦ! ὦ! ράτσα γιὰ μουσικὴ! — τρία χρόνια τώρα νὰ μοῦ φέρῃ ἕνα σωρὸ ὄργανα ποὺ μοῦ λείπουν, κ' ἡ ἀφεντιά του — ἀρχαῖος Ἑλληνας παναπῆ! — μοῦ ἀπαντᾷ: «Ρὲ σὺ, μουσικοδιδάσκαλε — μωρὲ εἶμαι μαέστρος, διάλογος στὰ γαλόνια σου! — ἡ πατριδα μας γιὰ νὰ πάροουμε τὴν Πόλι θέλει κανόνια κι ὄχι τρομπόνια! — Τί θέλομε αὐτὰ τὰ λαοῦτά σου στὸ στρατό; Μᾶς φτάνουν τὰ τούμπανα!...»

Καὶ ἐν ᾧ τότε οἱ θαυμασταὶ τοῦ σπάζουν στὰ γέλια, ὁ Λιναρᾶς ξεθεϊίζεται τώρα καὶ παίζει τὴν μπακέττα του ἀπειλητικὰ κατὰ τὸ μέρος τοῦ Φρουράρχου, καὶ τὰ μάτια του φλογισμένα πέφτουν ἄγρια κατὰ τῶν μουσικῶν του ποὺ τὸν ἀτενίζουν

μὲ τρόμον καὶ ἀγάπην μαζί. Καὶ τώρα, καταλαμβανόμενος ἀπὸ φόβον μήπως δὲν παίζουν καλὰ κατὰ τὴν λιτανείαν, ἐνθυμεῖται τοῦ καθενὸς καὶ τὰς ἐλαχίστας παρατονίας καὶ ἀρχίζει τὲς φωνές: «Μωρὲ Καραντζᾶ, κύτταξε τὸ σέμι-μπρέβε νὰ τὸ βγάλῃ φίνα τὸ φλάουτό σου, γιατί θὰ σε παλουκώσω μ' αὐτὸ μπρὸς στὰ μάτια τοῦ Ἁγίου μας! — Τί μοῦ κάθισαι καὶ σὺ, μωρὲ Γουλελιέ, μὲ τὸ φωνιό σου κορδωμένος-κορδωμένος σὺν καπετὰν Φρακάσσας; Κύτταξε, λέω γῶ, νὰ μὴ ξαναβγάλῃς ψόφια-ψόφια τὸ λά μαγκιόρε, γιατί θὰ σοῦ μπάσω τὸ διάλογο στὸ στόμα σου ἀπὸ τὲς τρύπες τοῦ φωνίου σου! — Τάκουῦς, μωρὲ καὶ σὺ μὲ τὸ πελιτόνε, Γεράσιμε, ποὺ σ' ἀφίνω καὶ στὴ θέσι μου κι ὅλα καμμιὰ φορὰ, δὲν πᾶσι καλὰ τὸ κεντραποῦντό σου θέλει πολὺ ἀντάντε, μὰ ὄχι φουριόζο — καὶ γκάρυζε ὅσο θέλεις πὼς εἶναι γραμμένο φουριόζο — ἐγὼ ἔχω αὐτὶ καλύτερο ἀπὸ μερικὸς ντιλετάντες σὺν κ' ἔσένα!»

Καὶ τώρα ὅλος φωτιὰ ὁ μαέστρος στρέφει τὸν λόγον πρὸς τοὺς θαυμαστάς του καὶ ἀρχίζει μ' αὐτοὺς μουσικὰς θεωρίας καὶ οἱ φίλοι του, γνωσταὶ βαθεῖς τῆς μουσικῆς, κενυρελιάζουν μαζί του ἢ θεοποιοῦν τὸ δεῖνα καὶ τὸ τάδε μελόδραμα. Καὶ ὁ μαέστρος, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ξεχνᾷ καὶ λιτανείαν καὶ στρατιωτικὴν πειθαρχίαν καὶ παραφέρεται, καὶ τὸ λοφεῖο του κυματίζει ἀνήσυχο, καὶ τραβᾷ τὸ περιλαίμιο τῆς στολῆς του ποὺ τὸν πνίγει, ἐν ᾧ τοῦ εἶναι ἀρκετὰ πλατὺ, καὶ ὅλο διορθώνει τὴν ζώνην τοῦ σπαθιοῦ του ποὺ τοῦ στενοχωρεῖ τὴν κοιλίαν καὶ τὸν ἐμποδίζει νὰ κωνεύσῃ καλὰ τὸ θαυμάσιο πρόγευμά του. Καὶ ἐν ᾧ ἡ μουσικὴ συζήτησις εἰρίσκειται εἰς τὸ κατακόρυφο, ξάφνου ἀκούεται ἕνα τεράστιο: «ντίν! ντόν! ντίν! ντόν!» τοῦ μεγάλου κώδωνος τοῦ Ἁγίου, καὶ εὐθὺς κατόπιν ὅλα τὰ σήμαντρα τῶν ἐκκλησιῶν σημαίνουν χαρμόσυνα, καὶ ὁ φρούραρχος διατάσσει «Προσοχή!» καὶ οἱ σκόλες καὶ τὰ φλάμπουρα ἀρροκινοῦνται καὶ τὰ μανουάλια ὑψώνονται, καὶ ὁ Ἐστανρωμένος βγαίνει ἀπὸ τὸν ναὸν βασταζόμενος ἀπὸ σεμνὸν καλόγερον μὲ τὸ κεφάλι ταπεινὰ-ταπεινὰ σκυμμένο σὺν νὰ ἔφερε σταληθινὰ τὸν σταυρόν του, ἀκολουθούμενος ἀπὸ σωροῦς ἱερέων μὲ ὁμοίμορφα καὶ βαρύτιμα ἄμφια, τελευταῖος τῶν ὁποίων ἀρροκινεῖται μέγας μεγαλωστί ὁ Δεσπότης λαμπροφορεμένος καὶ ὅλος συλλογῆ, λὲς ἀπὸ συγκί-

νησιν διότι ἀντιπροσωπεύει τὸν Κύριον τοῦ κόσμου τούτου, λὲς καὶ ἀπὸ τρόμον μήπως στάξῃ κανένα κροὶ ἀναμμένο ἐπάνω εἰς τὰ πολύτιμα φορέματά τὸν. Καὶ τέλος ὕστερα ἀπὸ τὸν ἀπαστράπτοντα ἀπὸ διαμάντια καὶ χρυσάφια Ἀρχιερέα προβάλλει καὶ ὁ θαυματουργὸς Ἅγιος μὲ τὸ ταπεινὸ σκουφάκι του εἰς τὸ κεφάλι καὶ τὸν οἶκτον καὶ τὸ ἔλεος εἰς τὸ μαυριδερό του πρόσωπο, περιστοιχιζόμενος ἀπὸ φανατικὰ πλήθη καὶ κυμαινόμενος ὡς ἀσφαλισμένη βάρκα μέσα εἰς τὸ ἄγριο ἐκεῖνο πέλαγος τοῦ ὄχλου, ὁ ὁποῖος, διὰ τὸ νὰ ἴδῃ πλησιέστερα καὶ καμαρώσῃ καλύτερα τὸν προστάτην τῆς πατριδος του, ἐννοεῖ νὰ κολλήσῃ ἐπάνω του, εἰ δυνατόν. Καὶ σπρώχνει λοιπὸν καὶ σπρώχνεται, καὶ πνίγει καὶ πνίγεται, καὶ φωνάζει καὶ διαμαρτύρεται, καὶ βλασφημεῖ καὶ σταυροκοπεῖται συγχρόνως, καὶ κλαίει ἀπὸ συγκινήσιν καὶ δέεται μὲ κατάνυξιν ὁ ἓνας νὰ τοῦ κάμῃ καλὰ τὸν ἄνθρωπό του ὁ Ἅγιος καὶ ὁ ἄλλος νὰ τοῦ δώσῃ ὅλα τὰ πλούτη τῆς γῆς, ἐν ᾧ συγχρόνως οἱ κομίζοντες τὸ τίμιον λείψανο ἱερεῖς, τρομασμένοι μὴ τοὺς πάθη τίποτε ἢ χάρι του ἀπὸ τὴν ἀσέβειαν ἐκεῖνην τοῦ θρησκομανοῦς ὄχλου, σπρώχνουν καὶ αὐτοὶ ἠρωϊκὰ μὲ τοὺς ἀγκῶνας, καὶ κορδώνουν ὅσον ἠμποροῦν τὸ σῶμά των, καὶ ἀνοίγουν διάπλατα τὰ μάτια, καὶ μὲ τὴν πρώτην εὐκαιρίαν στερεώνουν καλὰ-καλὰ καὶ τὰ καλυμμαύκια των καὶ διορθώνουν ἀστραπιαίως τὴν ἐπαναστατημένην γενειάδα των, ὅλοι ὀργῇ καὶ ἀγανάκτησις μὲ τὰ χεῖλη των πεισματάρικα συγκολλημένα καθὼς διὰ τὸ συγκρατήσουν εἰς τὸ διάφραγμά των καμμίαν κατάραν ἢ καμμίαν ὕβριν κατὰ τῶν φανατισμένων ἐκείνων χριστιανῶν....

Καὶ μὲ τὴν βραδύτητα αὐτὴν τῆς ἐκφορᾶς τοῦ Ἁγίου ἐπέρχεται εἰς τὴν ἀρχὴν γενικὴ ἀταξία τῆς λιτανείας, καὶ οἱ σκόλες καὶ τὰ φλάμπουρα καὶ τὰ μανουάλια ἐν ᾧ πὰ εἶχαν ξεκινησεὶ μὲ τὸ χαρμόσυνο σύνθημα τῶν κωδωνοκρουσιῶν, τώρα σταματοῦν κάθε λίγο καὶ ξεκινοῦν πάλαι, καὶ οἱ ἀξιωματοῖχοι στενοχωρημένοι διατάσσουν πότε «ἐμπρός! μάρς!» πότε «ἄλτ!» Καὶ τέλος πρέπει νὰ παρεμβοῦν οἱ κλητῆρες τῆς Δημοκρατίας καὶ οἱ εὐταξίαι τῆς λιτανείας καὶ καμμίαν φορὰν καὶ αὐτὸς ὁ Φρού-

ραρχος διὰ νὰπελευθερωθῇ ὁ Ἅγιος ἀπὸ τὰ βάσανα τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ. Καὶ τώρα πλέον ἔγιναν ὅλα λάδι, καὶ ἡ λιτανεία ἀρχίζει μὲ μεγίστην τάξιν, καὶ δὲν ἀκούονται παρὰ τὰ ψαλίσματα τῶν ἱερέων καὶ τὰ μπάσσα καὶ τὰ σεκόντα τῶν βοηθῶν των καὶ ὁ μονότονος ἀλλὰ γλυκύτατος ἦχος ἀπὸ τὰ θυματήρια τῶν διακόνων καὶ πρὸ πάντων τὰ ἐμβατήρια τῆς καθεμίας μουσικῆς — καὶ πρώτης — πρώτης «τοῦ Λιναροῦ μας» ποῦ ἔχει τὰ πρωτεῖα καὶ παίξει ὀλίγα μόνον βήματα ἐμπρὸς «ἀπὸ τὸν Ἅγιο μας». Καὶ ὁ Λιναροῦς μὲ τὸ βαρὺ στρατιωτικὸ του βῆμα τώρα, μὲ τὴν μπακέττα του διαγραφούσαν μὲ πολυποικίλα ζυγκζάγκ τὴν ἁρμονίαν τοῦ χρόνου διευθύνει θανμάσια, καὶ πότε, ἐκτελῶν στρατιωτικὴν μεταβολὴν, βαδίζει μὲ τὰ ὀπίσθια πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ κρατεῖ τὸν χρόνον μὲ τὰ δύο του χέρια, καὶ πότε, στρέφων τὰ γόνατα πρὸς τοὺς μουσικοὺς, γυρίζει πρὸς τὰ ὀπίσω τὰ χέρια του καὶ τὰ κινεῖ σὰν ἀργοκίνητα ἢ σὰν ταχύτατα φτερούγια. Καὶ οἱ φιλόμουσοι Κερκυραῖοι τοῦ παρακολουθοῦν ἐνθουσιασμένοι τὴν μουσικὴν, καὶ μὲ τὸ σημειωτὸ βῆμά των, μὲ τὰ χέρια, μὲ τὸ κεφάλι καὶ μὲ τὸ στόμα συνοδεοῦν μὲ χρόνον ἀκριβέστατον τὴν «μάρτσια», καὶ πότε ὁ μαέστρος τοὺς κρουφοτυτᾶζει γλήγωρα-γλήγωρα γιὰ νὰ καταλάβῃ ἂν μένουν εὐχαριστημένοι, καὶ πότε καὶ αὐτοὶ τὸν κατατρῶγουν μὲ ὀρθάνοικτα μάτια, ἀπὸ μέσα τῶν ὁποίων στάζει γλύκα καὶ μουσικῆς ἀπολαύσεως καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν εὐεργέτην μαέστρον.

Καὶ οἱ παππάδες, μολονότι ψάλλουν ἢ ἀργοκινοῦν τὰ χεῖλη εἰς μουσικὰς δεήσεις, καὶ οἱ ἐπίσημοι τῆς ἡμέρας, μὲ ὅλην τὴν φαινομενικὴν των προσήλωσιν πρὸς τὸ ἱερὸ λείψανο, καὶ οἱ στρατιῶται, παρὰ τὴν προσοχὴν των νὰ κρατοῦν τὴν τάξιν τῆς λιτανείας, καὶ αὐτοὶ οἱ βαστάζοντες τὰς σκόλες καὶ τὰ φλάμπουρα καὶ τὰ μαγουάλια, ἀκόμη καὶ ὁ καλόγερος ἐκεῖνος ποῦ κρατεῖ μὲ τόσην τρομάρα τὸν Ἐσταυρωμένον του, ἀκόμη καὶ αὐτὸς ὁ θαυματουργὸς Ἅγιος — ὅλοι ἀνεξαιρέτως θαρρεῖς ὅτι κατέχονται ἀπὸ μίαν ὑπέροχην μουσικὴν συγκίνησιν κανονίζοντες τὸ βῆμα, τὴν ἐκφρασιν καὶ τὰς ὑμνωδίας των σύμφωνα μὲ τοὺς μελωδικοὺς φθόγγους τῆς θείας μουσικῆς τέχνης. Καὶ μόλις πλησιάζει νὰ

τελειώση ἢ μία μουσικὴ τὴν μάρτσια τῆς, ἀοριστος ἀνησυχία καταλαμβάνει τοὺς περισσοτέρους, καὶ αἱ ψαλμοῦδοι ἀκούονται τώρα ζωηρότεροι, καὶ τὰ θυμιατὰ κινοῦνται νευρικώτερα, καὶ ὅλοι προετοιμάζονται, χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, ἔτσι ἀπὸ τὸ κερκυραϊκόδαιμόνιο τῆς κληρονομικῆς μουσοληψίας, νὰκούσουν καὶ τῆς ἄλλης μουσικῆς τὴν μάρτσια. Καὶ ὁ Λιναρᾶς μολονότι μισοευχαριστημένος ἀπὸ τοὺς μουσικούς του, μολονότι ὑπερευτνήχης διὰ τὴν ζωγραφισμένην εἰς τὸ πρόσωπο τῶν θαυμαστῶν του ἐπιδοκιμασίαν διὰ τὴν καλὴν ἐκτέλεσιν τῆς μάρτσias του, ἐν τούτοις καὶ αὐτός, αὐτὸς πρὸ πάντων, μόλις πλησιάζει νὰ τελειώσῃ ἢ μουσικὴ του, ἀρχίζει νὰ στενοχωρῆται καὶ νὰ συνοφρῶνεται. Ἄοριστος φόβος τὸν καταλαμβάνει τώρα μήπως αἱ δύο ἄλλαι μουσικαί, ἢ «Φιλαρμονικὴ» καὶ ἢ «Μαντζάρου», ἐκτελέσουν καλύτερά του τὰ μουσικά των κομμάτια. Καὶ τοῦ ὑπερυνήλου μαέστρου τὸ μάτι διασχίζει τὰς σκόλες καὶ τὰ φλάμπουρα καὶ κολλᾷ ἀκίνητο καὶ ξεπεταμένο πρὸς τὴν ὑψωμένην μπακέτταν τοῦ μαέστρου τῆς «Φιλαρμονικῆς», καὶ εἰς τὴν πρώτην τῆς κίνησιν ὁ Λιναρᾶς ἀνατριχιάζει, κοκκινίζει, ἀχριάζει καὶ, ἂν καὶ προσπαθῇ νὰ διατηρήσῃ μεγαλοπρεπῆ ἀπάθειαν, προδίδει ἀφελέστατα τὴν κατέχουσαν τὴν ψυχὴν του μουσικὴν ἀντιζηλίαν μὲ τὰς ἀνακινήσεις τῶν ὤμων καὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς μπακέττας του, μὲ τὸ εἰρωνικὸ χαμόγελό του, ἂν τοῦ φανῇ ὅτι ἀκούει τὴν ἐλαχίστην παρατονίαν — πράγμα πού τοῦ φαίνεται πολὺ συχνά, ἀλλὰ τοῦ φαίνεται μόνον — καὶ μὲ τὸ συνοφρῶμα τῶν ἀγριευόντων ματιῶν του, ἂν ἢ ἐκτέλεσις πηγαίη θαυμάσια — καὶ πηγαίνει — διάολε! διάολε! — θαυμάσια συχνότερα παρ' ὅσον φαίνεται εἰς τὸν φιλότιμον μαέστρον. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν αὐταπατόμενος εἶναι ὑπερβέβαιος ὅτι ἀκούει παρατονίες καὶ κτυπᾷ κτυπᾷ νευρικά τὴν μπακέττα του εἰς τὸ ἀριστερὸ χέρι, καὶ ξεροβήχει μὲ κλειστὸ στόμα γιὰ νὰ καταπνίξῃ δῆθεν τὰ ἀκούσια γέλοια του, σιγά-σιγά ὅμως ἀρχίζει νὰ παραδέχεται ὅτι καὶ ἢ «Φιλαρμονικὴ» μὲ τὸν Καραβᾶνα τῆς παίζει καὶ αὐτὴ κάπως ἔξοχα, μολονότι «αὐτός, μάτια μου, δὲν τὸ παραδέχεται μὲ κανένα τρόπο!» Ἡ αἰτία ὅμως πού τὸν πείθει καὶ τὸν παραπείθει εἶναι δυστυχῶς ἀναμφισβήτητη, διότι εἰς κάθε λιτανεῖαν, μόλις

ἐτελείωνε ἢ μουσικὴ του καὶ ἤρχιζε ἢ ἄλλη, μία ἀπὸ τὰς πρώτες δουλειὰς τοῦ Λιναρᾶ ἦτο νὰ γυρῆξῃ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ νὰ κτυπάξῃ πόσοι θαυμασταὶ τοῦ ἔφευγαν. Καὶ «—διάολος ἔστ' ἀγούστα τους! — τώρα, ὅπως πάντα, σὺν ἀστραπῇ χαθήκανε ἀπὸ μπροστά του γιὰ νὰκούσουν καὶ τὸν Καραβᾶνα τους πού θέλουν μερικοὶ νὰ ὑποστηρίξουν πὼς ἔχει καλύτερὴ του μουσικὴ. Βέβαια τὸ ξέρω κ' ἐγώ, ἢ Φιλαρμονικὴ μας ἔσοδιάζει χιλιάδες δραχμὲς τὸ χρόνο γιὰ νέα ὄργανα, ἐν ᾧ ὁ Φρούραρχός του — ἄχ! μωρὸ γαλονᾶ, κὶ ἂν εἶχα ἔξουσία θὰ σὲ παλούκωνα! — θέλει νὰφήσῃ στὴ μουσικὴ του μονάχα τὰ ταμποῦρα καὶ τὴν γρανάσσα! Δὸς μου, μωρὸ, πελιτόνια, δὸς μου ὄμποε, δὸς μου πίφουρα, φλαουτέλια, σαξοφῶνια σὺν τῆς Φιλαρμονικῆς, καὶ κόψε μου τὸ μισθό, μωρὸ, κὶ ἄφησέ με νὰ ψοφᾶω τῆς πείνας, μὰ μὴ μοῦ κόβῃς τὸ μουσικὸ μου ὄνορε, μωρὸ κατσικοκλέφτη! Ἄχ! κὶ ἂν ἦτανε αὐτὸς Φρούραρχος!» Ὁλος ὁ στρατὸς θὰ μάθαινε πρῶτα μουσικὴ κ' ἔστερα γυμνάσια!» Καὶ ἀπαρηγόρητος καὶ ἄγριος τώρα ὁ φιλότιμος Λιναρᾶς ἀπὸ τὴν ὑποψίαν ὅτι ἢ Φιλαρμονικὴ περνᾷ τὴν μουσικὴν του, εὔρισκε ὅτι ὅλα τοῦ φταίνε καὶ πρῶτοι ἀπ' ὅλους οἱ μουσικοὶ του, καὶ τοὺς ἀγριοκύτταξε κ' ἐμουρμούριζε πρὸς αὐτοὺς: «Μωρὲς, ἂν δὲν μοῦ παίζετε τὴ δευτέρην μάρτσια τοῦ Μπετόβεν ὑπερτέλεια καὶ καλύτερά τῆς, μὰ τὸν Ἅγιο θὰ σᾶς φτύσω ὅλους μπροστά στὸν Ἅγιο μας!» Καὶ ἐν τῷ μεταξύ ἐτελείωνε καὶ ἢ Φιλαρμονικὴ τὸ κομμάτι τῆς καὶ ἤρχιζε ἢ «Μαντζάρου» τὸ ἰδικό της... «Ἡ Μαντζάρου! μουσικὴ κὶ αὐτὴ!» Ἐπρεπε νὰ τὴν ἔξῃ ὁ Λιναρᾶς στὰ χέρια του νὰ τὴν κάμῃ μουσικὴ πού νὰ τὸν παρακαλῇ κὶ ὁ Θεὸς νὰ τοῦ παίξῃ στὰ δεῖπνά του στὸν παράδεισο!» Καὶ τώρα σιγά-σιγά ἢ ὄργῃ του ἐμετροιάζετο καὶ τὰ νεθᾶ του ἐχαλάρωναν καὶ τὸ μέτωπό του αἰθροιάζε καὶ χαμόγελο καλωσύνης ἐξέσκαζε μέσα ἀπὸ τὰ πικραμένα χεῖλη του, διότι ἔβλεπε μερικοὺς θαυμαστάς του νὰ ξαναγυρῶν σιμὰ του, ἂν καὶ πολλοὶ ἄλλοι εἶχαν προσκολληθῆ εἰς τὴν «Μαντζάρου», ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ὅμως, καὶ προτοῦ νὰ τελειώσῃ ἀκόμη, ἔφευγε ὁ μουσικὸς κόσμος γιὰ νὰ ξανάλθῃ πλησίον τοῦ Λιναρᾶ. Καὶ ὁ μαέστρος τώρα τοὺς ἐκύτταξε γλυκὰ, φιλόστοργα, ἱκετευτικὰ σχεδὸν σὺν φιλότιμος μαθητῆς ἀσθηροῦς δασκάλους, διότι διὰ τὸν Λιναρᾶν αὐτοὶ, οἱ θαυμα-

σταί του, ἦσαν ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα του, καὶ ἀλλοίμονον του ἐὰν τὸν εὔρισκαν λιγάκι—τόσο νὰ! — ἀνίκανον νὰ διευθύνῃ τὴν μουσικὴν του. Ἀρκοῦσε τοῦτο μονάχα γιὰ νὰ τὸν κάμῃ δυστυχῆ, γιὰ νὰ τὸν ἀπελπίσῃ, γιὰ νὰ τὸν χιζιάσῃ. Καὶ τώρα μὲ ὑπεράνθρωπον ζῆλον, μὲ βαγνέρειο πάθος διήυθνε πάλαι τὴν μουσικὴν του εἰς τὴν νέαν μάρτσιαν, καὶ ὅλη του ἡ εὐτυχία, ὅλα τὰ ἰδανικά του ἐξηρτῶντο ἀπὸ τὴν εὐμενῆ κρίσιν τῶν μουσοτραφῶν Κερκυραίων του. Δι' αὐτὸν τώρα Ἅγιος, λιτανεΐα, θρησκεία, πατριωτισμὸς, ὅλα ἦσαν τίποτε ἀπέναντι ἑνὸς « εὐγε » πὸν ἐλαττάριζε νὰκούσῃ ἀπὸ τοὺς ἀκροατὰς του. Καὶ ὅσον ἔπαιξε ἡ μουσικὴ του, τόσοσιν ἐθαροῦσε ὅτι τὸ εὐγε αὐτὸ ἀνέβαινε ἦσυχά καὶ μελωδικά εἰς τὰ χεῖλη τῶν ἀφῶνων θαυμαστῶν του, οἱ ὁποῖοι, ὅσον ἡ μάρτσια ἔφθανε εἰς τὸ τέλος, τόσοσιν ἀνοίγαν τὰ μάτια κα' ἐτέντωναν ταῦτιὰ ἀμίλητοι καὶ βραδυνκίνητοι καὶ τόσοσιν, σφαλίζοντες τὸ στόμα, ἐπρόβαλλαν τὸ κέντρον τῶν χειλέων εἰς ἔκφρασιν ἀνεκφράστου ἠδονικῆς ἀπολαύσεως ἀπὸ τὰς ζωντανὰς στροφὰς τοῦ πενήμιου ἐμβατηρίου. Καὶ ὅταν ἐτελείωσε τὸ κομμάτι, ὅλοι, κάτωχοι καὶ δακρυσμένοι, εἶχαν ξεχάσει ἀπὸ τὴν ταραχὴν τῆς συγκινήσεως καὶ νὰ βαδίζουσιν πρὸς στιγμὴν, καὶ μόνον τὰ σπρωξίματα τῶν κατόπιν λιτανευόντων τοὺς ἔσβυναν σιγὰ—σιγὰ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς μουσοτραφῶς ψυχῆς τῶν τὴν ἀλησιμόνητην ἀπήχησιν τῶν μαγικῶν ἤχων τοῦ θείου ἐμβατηρίου. Καὶ ἔξωλλοι τώρα ἐκατάτρωγαν μὲ ματιὰς εὐγνωμοσύνης τὸν Λιναρᾶ τῶν, καὶ τὰ «μπράβο, μπράβο, μαέστρε!» ὡς μουσικὴ συναυλία οἰστορηλατοῦσαν τὸν ἀγαπητὸν διδάσκαλον, ὁ ὁποῖος καὶ τώρα πάλιν ἐξερόβηκε κάτωχος, γιὰ νὰ καταπνίγῃ ὁμως τοὺς λυγμοὺς τῆς ἠδονικῆς χαρᾶς του ἵστερα ἀπὸ τόσο δίκαιον θρίαμβον. Καὶ τὸν θρίαμβόν του ἐσυμμερίζοντο καὶ οἱ μουσικοὶ του, πρὸς τοὺς ὁποίους ὁ Λιναρᾶς ὡς ἕψιστον εὐχαριστῶ διὰ τὴν τελείαν ἐκτέλεσιν τοῦ μέρους τῶν ἐμουρμούριζε κάποτε—κάποτε: « Ἐπάνω κάτω, μορῆς, καλὰ παίζετε—μὰ κι ἀκόμη καλύτερα τὴν θέλω ἄλλη φορὰ τὴ μάρτσια μας γιὰ νὰ φᾶμε καὶ τὴ Φιλαρμονικὴ!... »

Καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀποροφημένος ὁ Λιναρᾶς εἰς τὰς μουσικὰς του ἐνασχολήσεις καὶ ἀρκοῦμενος μὲ τὸ παραπάνω εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ Κερκυραϊκοῦ κοινοῦ ἐπερνοῦσε τὰ χρόνια

του εὐτυχισμένα ὅσον πολὺ ὀλίγοι θνητοὶ, ἂν καὶ εἶχε λόγους νὰ στενοχωρῆται ἀπὸ μερικὰ βάσανα τοῦ οἰκογενειακοῦ του βίου. Πράγματι ὁ Λιναρᾶς ἔφερε εἰς τὴν ράχιν του πολυμελῆ οἰκογένειαν ἀπὸ τρία κορίτσια καὶ δύο ἀγόρια. Ἐφερε ἐπίσης καὶ τὴν μητέρα τῆς γυναικὸς του καὶ τὸν παράλυτον πατέρα του. Πρὸς ἐπιμετρον καὶ ἡ σύζυγός του ἦτον αἰωνίως ἄρρωστη καὶ τὰ παιδιὰ του πολὺ φιλάσθENA. Ἀλλὰ τί ἦσαν αὐτὰ τὰ βάσανα ἐμπρὸς εἰς τὸ βάλσαμο πὸν ἔχυνε εἰς τὴν καρδιὰ του ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐκτίμησις τῶν ἀκριβῶν του συμπατριωτῶν! Ἐφευγε λοιπὸν εὐχάριστα ἡ ζωὴ του ὡς μαέστρου, τόσα χρόνια τώρα. Ἀλλὰ τὸ 1894 μεγάλη συμφορὰ τὸν εὔρηκε. Ὁ Τριετούης τότε εἶχε τὴν τιμὴν νὰ βροντοφωνήσῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν ὅτι « δυστυχῶς ἐπτοχεύσαμεν », καὶ ἤρχισε λοιπὸν νὰ κάμῃ τὰς μεγαλύτερας οἰκονομίας εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Κράτους. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι, ὡς εὐφρέστατος πολιτικὸς, δὲν ἐτόλμησε, ὁ νέος αὐτὸς Καβούρ τῆς Ἑλλάδος, νὰ παύσῃ ἀπὸ τῶν δημοσίων θέσεων ἑκατοντάδας ἑκατοντάδων ἀργομισθοῦς χάριν κομματικῶν λόγων ὑψίστης σημασίας διὰ τὸ ἔνδοξον μέλλον τῆς πατρίδος μας, ἀλλὰ—δόξα τῷ Θεῷ!—μὲ τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν δεξιότητα κατώρθωσε νὰ κάμῃ οἰκονομίαν εἰς τὰ ἔξοδα τοῦ Κράτους ἐξήντα ἕως ἑβδομήντα χιλιάδας δραχμῶν μὲ τὸ νὰ διαλύσῃ ὅλας τὰς μουσικὰς τοῦ Προτύπου Βασιλείου, διατηρήσας μόνον—πάλαι καλὰ—τὰ τοῦμπανα, τὰ ὁποῖα, σύμφωνα μὲ τὴν ὑπέροχην καλλιτεχνικὴν του μόρφωσιν, ἐθεωροῦσε ἀρκετὰ νὰ ἰκανοποιῶν τὸ μουσικὸν αἶσθημα τοῦ ὄχλου καὶ νὰ ἐμπνέουν ἀκράτητον ἐνθουσιασμὸν εἰς τοὺς στρατοὺς μας ἐν καιρῷ πολέμου ὅπως μᾶς ἐνέπνευσαν εὐτυχῶς τοιοῦτον τὸ 1897....

Ἡ εἶδησις τῆς καταργήσεως τῶν στρατιωτικῶν μουσικῶν εἰς τὴν Κέρκυραν εἶχε κατενθουσιάσει πρῶτον καὶ τελευταῖον ἀπ' ὅλους τὸν Φρούραρχον, ἄνδρα ἀρχαιοπρεπῆ, γεννηθέντα ὀλίγα χρόνια πρὸ τοῦ 21 καὶ καταγόμενον ἀπὸ κάποιον χωριὸ τῆς Ἀχαρνανίας. Ὁ κύριος Φρούραρχος λοιπὸν ἐφώνησε ἀμέσως τὸν Λιναρᾶν, πὸν δὲν τὸν ἐχῶνευε ποτὲ, καὶ ἐπισήμως τοῦ εἶπε: « Ρε σὺν, ἀργόμισθε στρατιωτικῆ, τὰ νταούλια σου πᾶνε, πᾶν κατὰ διαόλου, καὶ ὁ σεβα-

στὸς Προέδρος τῆς Κυβερνήσεως μὲ διατάσσει νὰ σοῦ ἀνακοινώσω πὼς διαλύσεται ἀπὸ τὸ στρατιωτικὸ!» Ὁ Λιναρᾶς πού ἐγνώριζε τὰ βαθειὰ μουσικὰ αἰσθήματα τοῦ Φρουράρχου, ἐθάρρησε πὼς ἀστειεύεται ὁ Συνταγματάρχης του, κ' ἔκαμε τάχα ὅτι τὸν ἔπιασαν τὰ γέλοια: «Μὲ πειράζεις, Συνταγματάρχη μου,» τοῦ εἶπε — «διάλογος στὸ μουσικόν σου,» ἐμουρομούρισε.

— Θὰ σ' ἐτιμωροῦσα μὲ φυλάκισιν, αὐθάδη, ἐπρόσθεσεν ἐξαγριωμένος ὁ κύριος Φρουράρχος, ἂν δὲν ἐγνώριζα τὴν δαιμονισμένην εἴσαπτε σεις οἱ μουζικάντιδες πὸν μᾶς ἐφάγατε ἄδικα καὶ παράλογα ἑκατομμύρια ἕως τώρα ἀπὸ τὸν προϋπολογισμόν τοῦ Κράτους! Ἀπὸ σήμερον νὰ παύσῃ ἡ μουσικὴ τοῦ στρατοῦ νὰ παίζῃ! Πήγαινε!

Ἄλλὰ ὁ Λιναρᾶς δὲν ἔφευγε. Τόσον κεραινοβόλος τοῦ ἦτον ἡ εἶδησις, ὥστε ὁ δυστυχὴς μαέστρος ἔμεινε καθαντὸ ἀπολιθωμένος. «Γκρεμίσου ἀπὸ δῶ!» τοῦ ἐφώνησε τότε ὁ Φρουράρχος ἀπειλητικὸς, καὶ ὁ Λιναρᾶς ἀναταραχθεὶς, ἔξαλλος τώρα, ἔφυγε τρεχάτος ἀπὸ τὸ Φρουραρχεῖο καὶ ἤρρισε διευθυνόμενος πρὸς τὴν Σπανιάδα τῆς Κερκύρας βλέπων ἑξακολουθητικὰ πρὸς τὰ ἔμπροσθέντα μὴ βλέπων τίποτε ἔμπροσθέντος, ἄφωνος, ἄζωος, βαρεῖα μηχανή γοργότατα κινουμένη. Ὅταν ὁμως ἐπλησίαζε εἰς τὰ καφενεῖα τῆς κάτω Σπανιάδας, μερικοὶ φίλοι τοῦ μακαρίως ἐκεῖ ξαπλωμένοι τὸν ἐμάτιασαν ἀπὸ μακρὸν καὶ τοῦ ἐφώνησαν: «Μαέστρε! μαέστρε!» Ὁ Λιναρᾶς τότε, ὡς νὰ ἐσηκώοντο ἐκ νεκρῶν, ἐσταμάτησε ξαφνισμένος, ἐτίναξε τὸ κεφάλιν του καὶ, ἀστραπηδὸν ἐνθιμηθεὶς τὸ ἐπεισόδιον τοῦ Φρουράρχου, ἤρρισε νὰ τρέξῃ πρὸς τοὺς φίλους του καὶ νὰ φωνάξῃ μαζί: «Τὰ μάθητε, μωρὲς; τὰ μάθητε; Ζήτω καὶ τοῦ Τριζούπη σας! Ζήτω καὶ τοῦ Θεοτόκη σας πὸν τὸν ἔχει κάμη κ' ὑπουρογὸ!» Καὶ πλησιάσας αὐτοὺς τέλος, ἀνοικτομάτης, ἀφρισμένος, ἔπιανε τὸν ἕνα ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν ἔσφιγγε νευρικὰ, τὸν ἄλλον ἀπὸ τοὺς ὄμους καὶ τὸν ἐξούπωνε, τὸν τρίτον ἀπὸ τὸ γέλεο καὶ τὸν ἐτίναξε κ' ἐμούγκριζε συγχρόνως μὲ αὐτοὺς φωνάζοντας: «Ἄ μαέστρε, τί σ' ἐκόλλησε;» «Τᾶμαθες, μωρὲ Ὀγγαρε! μωρὲ Λευτεριώτη! μωρὲ Ντεμιπιάζη! μωρὲ Πουλή! Μ' ἔπιασαν ἀπὸ μαέστρο τοῦ στρατοῦ, πάει κ' ἡ μουσικὴ μαζί!.....».

Εἰς τοὺς λόγους τούτους τοῦ Λιναρᾶ ὄλοι, ὡς νὰ ἠλεκτρίσθησαν, ἐσηκώθησαν καταταραγμένοι κ' ἐπερικύκλωσαν τὸν μαέστρο καὶ ἄλλοι πρὸς στιγμὴν τὸν ἐκύτταζαν ἔντρομοι ὡς νὰ τοὺς ἀνήγγειλε ὅτι «τὸ Ρωμέικο ὄλο πάει, καταστράφηκε». Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν μερικοὶ, θαρρήσαντες ὅτι ὁ μαέστρος ἤθελε νὰστειευθῆ μαζί των, συνελθόντες ἀπὸ τὴν ἐκκληξιν, ἔσπασαν στὰ γέλοια. Ἄλλὰ ὁ Λιναρᾶς ἔξω φρενῶν τώρα ἤρρισε νὰ φωνάξῃ ἀγριώτερα: «Μωρὲς, δὲν χωρατεύω! ἡ βρωμέικη Βουλὴ καὶ ὁ Θεοτόκης σας ἀποφάσισαν νὰ διαλυθῶν ὅλες οἱ μουσικὲς τῆς Ψωροκώσταινας, κ' οἱ Κορφιᾶτες ἀπὸ τώρα κ' ἔμπροσθέντος ἀκοῦνε τὰ τούμπανα μονάχα νὰ παίζουν Τροβατόρε καὶ Barbieri... Μωρὲ ἔθνος! Ἐχτίκασα εἴκοσι χρόνια νὰ κάμω μουσικὴ, καὶ τώρα μοῦ τὴν χαλᾶνε, μοῦ τὴν καταστρέφανε, καὶ καταστρέφανε κ' ἐμένα, τὸ εἰναί μου, τὴ ζωὴ μου, τὴ χαρὰ μου, τὴν εὐτυχίαν μου, τὴ μουσικὴν μου, μωρὲς, τὸ ὄνομα μου!...» Καὶ ὁ Λιναρᾶς ἐκστομιζόμενος τὰς τελευταίας λέξεις δὲν ἠμπόρεσε νὰ κρατηθῆ πλέον, καὶ τὸν ἔπιασαν λυγμοὶ νευρικοὶ κ' ἔκλαιε σὰν μωρὸ παιδάκι πὸν τοῦ ἐπῆραν τὰ παιγνίδια του καὶ τοῦ ἔφαγαν τὰ γλυκά του. . . .

Ἄλλὰ δὲν ἦτο μόνος ὁ Λιναρᾶς ὁ ἀπαρηγόρητος. Ὅλοι τώρα ὅσοι τὸν ἐπερικύκλωναν εἶχαν γίνῃ θηρίο κατὰ τῆς κυβερνήσεως διὰ τὴν διάλυσιν τῆς στρατιωτικῆς μουσικῆς, καὶ φίλοι κ' ἐχθροὶ τοῦ Τριζούπη καὶ τοῦ Θεοτόκη τοὺς ὕβριζαν, τοὺς ἀναθεμάτιζαν καὶ τοὺς ἐκραζαν προδότας. Καὶ ἡ εἶδησις ἀστραπιαίως διαδοθεῖσα εἰς ὅλην τὴν ἀπέραντην Σπανιάδα ἐτραβοῦσε πλῆθος Κερκυραίων γύρω ἀπὸ τὸν Λιναρᾶ, καὶ τὰ σχόλια ὄλων ἀνεξαιρέτως διὰ τὴν μεγάλην συμφορὰν ἦσαν δυσμενέστατα κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἔαν ὁ Τριζούπη καὶ ὁ Θεοτόκης ἔκαμαν φανατικούς ἐχθροὺς εἰς τὴν πρῶτεύουσαν τῆς Κερκύρας τοὺς ἔκαμαν ἀπὸ τότε κυρίως. Ὅλοι ἀποροῦσαν καὶ τὸ φροσῦσαν καὶ δὲν ἐκρύβονε πὼς ὁ Κορφιᾶτης ὁ Θεοτόκης, τὸ δεξιὸν χέρι τοῦ Τριζούπη, ἐξεβαρβαρώθηκε τόσον, ὥστε νὰ παραδεχθῆ αὐτὸς, ὁ τρελλὸς διὰ μουσικὴν, νὰ διαλυθῆ ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ τῆς πατρίδος του. Καὶ τώρα, γνωρίζοντας ἄριστα τὰ λεπτὰ καλλιτεχνικὰ γούστα τοῦ Θεοτόκη των—τοῦ σιῶρος Τζωρτζή των—ἤρρισαν πά

λαι νὰ ὑποπεύωνται ὅτι ὁ Λιναροῦς δὲν ξέρει τι λέει, καὶ αἱ συζητήσεις διὰ τὸ πραξικόπημα ἔδιναν κ' ἔπερναν, καὶ ὁ κόσμος γύρω ἀπὸ τὸν μαέστρον ἐπολλαπλασιάζετο, καὶ χιλίων εἰδῶν γινῶμαι ἐξέφερόντο, καὶ οἱ γαλήνιοι κ' εὐγενέστατοι Κερκυραῖοι μὲ θηριώδη λύσσαν ἐσυζητοῦσαν τὴν εἶδησιν ἀνακατωμένοι ἄρχοντες καὶ φτωχοὶ, γαλαζοαἵματοι καὶ κίτρινομάγουλοι. Καὶ ὅλοι ὠμιλοῦσαν ἰταλικά, βενετσιάνικα καὶ ἑλληνικά, καὶ ὁ Βέρδης καὶ ὁ Ροσσίνι καὶ ὁ Δοννιτσέτι ἐπήγαιναν καὶ ἤρχοντο μαζί μὲ τὸν Βάγγερν καὶ τὸν Μπετόβεν καὶ τὸν Μόζαρτ ἀπὸ στόματα εἰς ἀντιὰ καὶ σοφῶν καὶ ἀσόφων, διότι οἱ ἀγαπητοὶ Κερκυραῖοι ἠμπορεῖ νὰ μὴν ἐνδιαφέρονται πολὺ-πολὺ νὰ μάθουν πόσας ἡμέρας ἔχει ὁ χρόνος, ἀλλὰ θεωροῦν καθήκον ἱερὸν νὰ γνωρίζουν ἄριστα εἰ δυνατόν ὅλα τὰ ἔργα καὶ τὰς ἡμέρας τῶν μεγάλων μουσικῶν πάσης ἐποχῆς καὶ παντὸς ἔθνους. Καὶ ὅσον ἡ ὥρα παρήρχετο τόσον ἠϋζάνετο καὶ ἐπληθύνετο ὁ λαὸς γύρω ἀπὸ τὸν Λιναροῦ καὶ τόσον, ὥστε διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον εἶχαν σπεύσῃ ἐπὶ τόπον καὶ μερικὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα ἔχοντα ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ὑπαστυνόμον Ἀλμπίνην. Ὁ Λιναροῦς μόλις ἐμάτιασε τὸν ἄγρυπνον τοῦτον φρουρὸν τῆς τάξεως, τοῦ ἐφώνασε ἀπὸ μακρῶν :

— Ἀλμπίνη μου, τᾶμαθες, μωρέ; ὄρσε καὶ τοῦ σιὸρ Τζώρτζη σου!

— Τί τρέχει, μαέστρε μου; ἀπήντησε δυσρεστημένος ὁ ὑπαστυνόμος, ἓνας γλυκύτατος καὶ

ὑπερύψηλος Κερκυραῖος καὶ φανατικὸς φίλος τοῦ Θεοτόκη.

— Τί τρέχει; ἐφώνασαν ἑκατοντάδες Κερκυραῖων μαζί. Μᾶς διαλύσανε τὴ μουσικὴ κ' ἐπάψανε καὶ τὸ μαέστρο μας!

— *Corpo di dio!* ἐμούγκρισε ὁ γλυκύτατος ὑπαστυνόμος, ἀποθηριωθεὶς διὰ μιᾶς. Ἄν ἔκαμε αὐτὸ τὸ κακούργημα ὁ σιὸρ Τζώρτζης μας, ἐγὼ παραιτοῦμαι πιναπῆ ἀπὸ ἀστυνόμος καὶ γίνομαι ντεληγιαννικὸς!

Καὶ τώρα καὶ αὐτὸς καὶ τὰστυνομικὰ του ὄργανα λησιμονήσαντες τὸν προορισμὸν τῶν ἤρχισαν καὶ αὐτοὶ φλογερὰς συζητήσεις διὰ τὴν ἀπαισίαν εἶδησιν, καὶ πρῶτοι ὅλων ἐξέφερασαν τὴν δυσαρέσκειάν τῶν μὲ παθητικὰς ἀναφωνήσεις καὶ ἀποδοκιμαστικὰς χειρονομίας, μὲ ἀναθεματισμοὺς καὶ κατόρας κατὰ τῆς ἀφιλομουσίας τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς.

— *Impossibile!* ἐμοσμοῦριζε ὁ ὑπαστυνόμος πολλὰς φορές. Ὁ σιὸρ Τζώρτζης ὅταν τοῦ τραγουδοῦσα τὸ «*Eri tu*» τοῦ Ἑρνάνι στὰ παλιά μας χρόνια, μοῦλεγε μὲ τὴ μπάσσα φωνή του: «*Μωρὲ Ἀλμπίνη, ἔχεις βότσε μπαρτονάλε chiarissima, μάτια μου. Ξανατραγοῦδησ' το, μωρὲ, στὸ θεό σου, γιατί τρελλάινομαι γιὰ τὴ μουζικα τοῦ Ἑρνάνι... Μπορεῖ λοιπὸν ποτὲ, μαέστρε μου, νᾶφῃσε νὰ μᾶς διαλύσουνε τὴ μουσικὴ σου; Impossibile, σοῦ λέω!...*» Ὡ! νὰ κὶ ὁ σιὸρ Μᾶρκος ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας μας... Αὐτὸς θὰ ξέρη καλύτερὰ μου...

